

F. t. beslutn. vedr. den danske bistand til udviklingslandene

Bemærkninger til forslaget

1. Indledende bemærkninger

For hovedparten af udviklingslandene og heriblandt især de fattigste har de økonomiske fremskridt i 1970'erne været overordentlig beskedne. I mange lande har der i de senere år været tale om direkte økonomisk tilbagegang. Hertil kommer, at den vækst, som man har kunnet registrere, i vidt omfang er gået de fattige befolkningsgrupper forbi.

Samtidig må det konstateres, at udviklingslandenes kamp for en ny økonomisk verdensorden kun er lykkedes i meget begrænset omfang. De resultater, der er opnået, er fortrinsvis kommet de udviklingslande til gode, som allerede har en vis økonomisk styrke. Intet tyder på, at de rige lande inden for overskuelig tid vil være indstillet på at give indrømmelser af større rækkevidde. I stigende grad bliver de fattigste udviklingslande afhængige af udviklingsbistanden. Tanzania, et af hovedmodtagerlandene af dansk bistand, er blot et af mange eksempler på udviklingslande, der er bragt i en desperat økonomisk situation.

De fattigste udviklingslandes dybt alvorlige situation forstærkes af den internationale økonomiske krise og af den oprappede supermagtsrivalisering i den 3. verden. Det stiller den danske u-landsbistand over for nye problemer og opgaver.

Til de hidtil væsentlige og centrale principper for den danske u-landsbistand hører, at den fortrinsvis skal gå til de fattige udviklingslande, og at den skal sigte mod en varig forbedring af de fattige befolkningsgruppers økonomiske, sociale og politiske vilkår. Denne målsætning må fastholdes og forstærkes. Den kendsgerning, at den økonomiske vækst, som har kunnet registreres i de fattige u-lande, i vidt omfang er gået de fattige befolkningsgrupper forbi, rejser for u-landsbistandens vedkommende en række spørgsmål om modtagerlandenes forvaltning af bistanden, og det rejser samtidig spørgsmålet om, hvorvidt forvaltningen af den danske u-landsbistand er indrettet på en måde, som er hensigtsmæssig i forhold til de bistandsformer, som praktiseres.

2. Kritikken af u-landsbistandens forvaltning

Med regelmæssige mellemrum er der blevet rejst kritik af, at u-landsbistanden forvaltes på en måde, som ikke i tilstrækkeligt omfang tilgodeser de fattige u-landes fattige befolkningsgrupper. Meget konkret blev debatten i forbindelse med beretningen om rigsrevisionens gennemgang af en række u-landsprojekter (nr. 15 1979), som blev fremlagt i juni 1980. Det konstateres her, at virkningerne af en række projekter i Indien og Bangladesh i modsætning til de opstillede målsætninger kun i meget ringe omfang eller i indirekte form er nået ud til de fattigste dele af befolkningen. Rigsrevisionen pegede på nødvendigheden af, at Danidas administration såvel kvantitativt som kvalitativt tilpasses de stigende krav, der opstår i takt med den betydelige stigning i de ressourcer, der årligt stilles til rådighed for bistandsopgaver.

Statsrevisorerne anførte i deres bemærkninger til beretningen, at »den alvorlige kritik må give samtlige ansvarlige for u-landsbistanden anledning til principielle overvejelser«. Endvidere hed det: »Det er et gennemgående træk i de refererede sager, at en kritik for så vidt angår Danidas administration hovedsagelig kun kan rettes mod planlægningen og undersøgelsesgrundlaget for projekterne, medens de konkrete fejl og undladelser, der har præget mange projekter, i al væsentlighed kan henføres til forhold i modtagerlandet.«

Rigsrevisionens beretning og statsrevisorernes bemærkninger var en stærkt medvirkende årsag til, at den daværende udenrigsminister i slutningen af 1980 nedsatte det bistandspolitiske udvalg, det såkaldte Ole Bang-udvalg, til at se nærmere på principperne for bistanden til udviklingslandene og herunder de af statsrevisorerne og rigsrevisionen påpegede problemer i bistandssamarbejdet.

Problemerne i administrationen af u-landsbistanden understregedes samtidig kraftigt af Danidas egne medarbejdere. I et særligt strukturudvalg vedrørende Danidas forhold, som udenrigsministeriet nedsatte efter finansministeriets turnusgennemgang, tog størstedelen af Danidas administrative